

Rafał ROSIŃSKI*

ISTOTA I PRZYCZYNY ZMIAN STAWEK PODATKU VAT W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE KRYZYSU FINANSÓW PUBLICZNYCH

Zarys treści: W obliczu kryzysu finansów publicznych państwa zmuszone są do poszukiwania dodatkowych źródeł wpływów budżetowych. Działania te spowodowane są narastającym deficytem budżetowym i w konsekwencji zwiększonym poziomem długu publicznego. Rządy państw w związku z tym poszukują optymalnego rozwiązania dla gospodarki i sytuacji finansowej państwa. Do wyboru istnieją dwie drogi: zwiększenie obciążeń publicznych lub/i ograniczenie wydatków publicznych. Wiele państw decyduje się na zwiększenie obciążeń publicznych dokonując zmian stawek w określonym podatku w ramach istniejącego systemu fiskalnego. Najbardziej wydajnym źródłem dochodów budżetowych są podatki pośrednie ukryte w cenach towarów i usług i dlatego też bardzo często podejmowane są decyzje zwiększające obciążenia z tego tytułu. Celem artykułu jest przedstawienie istoty podatku od towarów i usług jako źródła dochodów publicznych oraz ukazanie zmian stawek podatku VAT w związku z pojawieniem się kryzysu finansów publicznych w krajach Unii Europejskiej uwzględniając lata 2008-2013.

Słowa kluczowe: podatek VAT, kryzys finansów publicznych, stawka podatkowa, Unia Europejska, dochody podatkowe.

Podatek od towarów i usług jako źródło dochodów publicznych Polski

Jednym z podstawowych obciążeń fiskalnych podmiotów gospodarczych i gospodarstw domowych w Polsce jest podatek od towarów i usług, nazywany powszechnie podatkiem VAT (ang. *Value Added Tax*, czyli podatek od wartości dodanej). Jest to podatek pośredni, który powoduje rozwarstwienie ceny na rynku towarów i usług, gdyż w rzeczywistości inną cenę płaci konsument, a inną realnie otrzymuje sprzedawca – powstaje w tym przypadku, tzw. cenowy

---

* Katedra Finansów, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska

klin podatkowy¹. Podatek od towarów i usług jest uregulowany w polskim prawodawstwie ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535 ze zm.). Jest on podatkiem obrotowym, wielofazowym, dotyczącym sprzedaży większości wytwarzanych towarów i usług we wszystkich fazach obrotu, z których pierwsza wiąże się z producentem, a ostatnia z konsumentem. Podatek od wartości dodanej nazywany jest podatkiem od obrotu netto, gdyż obciąża w każdej fazie obrotu nie cały obrót, lecz jedynie wartość dodaną w tej fazie². Najpowszechniejsza metoda ustalania wartości dodanej przez uczestnika obrotu polega na tym, że z kwoty podatku należnego od sprzedaży dokonanej przez danego przedsiębiorcę czy sprzedawcę (VAT należny) potrąca się kwotę podatku zapłaconego przez tego przedsiębiorcę czy sprzedawcę przy zakupach dóbr i usług przeznaczonych do produkcji lub sprzedaży (VAT naliczony). Ważną zaletą podatku od wartości dodanej jest technika jego poboru, nie sprzyjająca uchylaniu się od niego. Technika ta polega na podwójnej ewidencji podatku u przedsiębiorcy, jako sprzedawcy towaru lub usługi, oraz u jego odbiorcy, który – jako kolejny sprzedawca – będzie zobowiązany do podania kwoty zapłaconego podatku przy własnych zakupach, wykorzystywanych do produkcji³.

Opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, podlegają:

- odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju,
- eksport towarów,
- import towarów,
- wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów za wynagrodzeniem na terytorium kraju,
- wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów⁴.

Podatnikami w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na

---

¹ Szerzej R. Rosiński, *Struktura płacowego klina podatkowego w wybranych krajach Unii Europejskiej* [w:] *Dylematy i wyzwania finansów publicznych*, pod red. nauk. T. Juja, Zeszyty Naukowe Nr 141, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2010, s. 496.

² *Prawo podatkowe przedsiębiorców*, Tom II, pod red. nauk. H. Litwińczuk, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2008, s. 16.

³ J. Głuchowski, R. Huterski, B. Kołosowska, J. Patyk, J. Wiśniewski, *Finanse publiczne*, WSB-TNOiK, Toruń 2005, s. 94-95.

⁴ Art. 5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535 ze zm.).

cel lub rezultat takiej działalności⁵. Podstawowa stawka podatku VAT w Polsce od 2011 roku wynosi 23%. Dla towarów i usług, wymienionych w załącznikach do ustawy obowiązują stawki obniżone 8%, 5% i 0%. Ze zwolnienia podmiotowego, poza wyjątkami wskazanymi w ustawie, mogą skorzystać drobni przedsiębiorcy, u których wartość sprzedaży opodatkowanej nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty wyrażonej w wysokości 150 000 złotych⁶.

W odniesieniu do podatku od towarów i usług, gdy w okresie rozliczeniowym kwota podatku naliczonego jest wyższa od kwoty podatku należnego, podatnik ma prawo do obniżenia o tę różnicę kwoty podatku należnego za następne okresy lub do zwrotu różnicy na rachunek bankowy w terminie 60 dni od dnia złożenia rozliczenia przez podatnika. Jeżeli zasadność zwrotu wymaga dodatkowego sprawdzenia, naczelnik urzędu skarbowego może przedłużyć ten termin do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego. W określonych przypadkach można żądać zwrotu w przyspieszonych terminach do 25 dni⁷. Podatnicy podatku VAT są zobowiązani składać w urzędzie skarbowym deklaracje podatkowe za okresy miesięczne w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po każdym kolejnym miesiącu lub w przypadku tzw. „małych podatników”, którzy wybrali metodę rozliczenia kwartalną w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po każdym kolejnym kwartale⁸.

Na rysunku 1 zaprezentowano strukturę wpływów podatkowych do budżetu państwa na rok 2013 w Polsce.

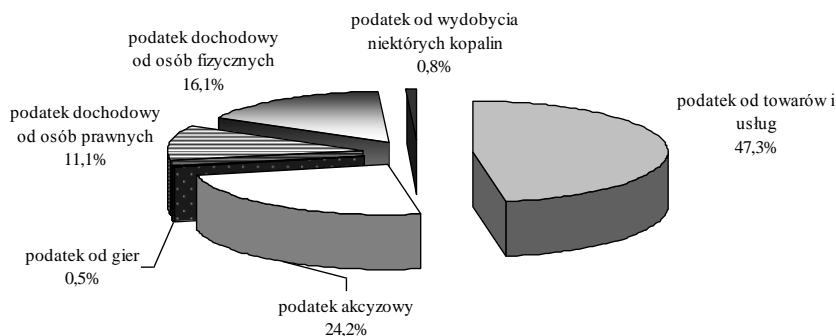
---

⁵ Art. 15 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535 ze zm.).

⁶ Art. 113 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535 ze zm.).

⁷ Art. 87 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535 ze zm.).

⁸ Art. 21 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535 ze zm.).

Rysunek 1. Struktura planowanych dochodów podatkowych budżetu państwa w Polsce na rok 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy budżetowej na rok 2013 z dnia 25 stycznia 2013 r. (Dz. U. z dnia 5 lutego 2013. poz. 169).

Analizując strukturę dochodów podatkowych budżetu państwa polskiego na rok 2013 można zauważyć, że ponad 70% dochodów podatkowych stanowią dochody z podatków pośrednich. Najbardziej wydajnym fiskalnie podatkiem jest podatek od towarów i usług, w którym wpływy z tego tytułu zaplanowano na poziomie 47,3% łącznych wpływów podatkowych do budżetu państwa. Duży udział wpływów budżetowych z tego podatku spowodowany jest stosunkowo wysoką stawką podatku VAT w Polsce oraz powszechnością tego podatku.

Analiza zmian stawek podatku od wartości dodanej w krajach Unii Europejskiej

Podatek VAT w krajach Unii Europejskiej podlega największej harmonizacji. Jest to podatek, który w znaczącym stopniu wpływa na cenę danego produktu bądź usługi, ponieważ zawarty jest w cenie produktu bądź usługi. Stąd w znacznym stopniu wpływa on też na popyt konsumpcyjny jak i inwestycyjny oraz na wielkość sprzedaży oferowanych przez przedsiębiorstwa produktów i usług. Często też określona wysokość stawki podatku VAT stanowi element atrakcyjności danego kraju pod względem inwestycji, a więc jest jednym z czynników konkurencyjności danego kraju. Redukcja stawek podatku

VAT jest jednak niechętnie dokonywana przez państwa ze względu na spore wpływy do budżetu państwa z tytułu jego poborów. W stosunku do tego podatku poszczególne kraje stosują stawki obniżone na niektóre produkty i usługi, co uzasadniane jest stosowaną polityką społeczno-gospodarczą, która ma zapobiegać wzrostowi cen na określone produkty i usługi⁹. Dlatego też wyróżniamy oprócz stawki podstawowej stawki obniżone na określone produkty bądź usługi. W tabeli 1 przedstawiono stawki podstawowe i obniżone podatku VAT w 2013 roku krajach Unii Europejskiej.

Tabela 1. Stawki podatku VAT w krajach Unii Europejskiej w 2013 r.

Kraj	Stawki obniżone	Stawka podstawowa
Luksemburg	3%,6%	15%
Cypr	5%,8%	18%
Malta	5%,7%	18%
Niemcy	7%	19%
Francja	2,1%,5,5%,7%	19,6
Słowenia	8,50%	20%
Austria	10%	20%
Wielka Brytania	5%	20%
Estonia	9%	20%
Słowacja	10%	20%
Bułgaria	9%	20%
Włochy	4%,10%	21%
Holandia	6%	21%
Belgia	6%,12%	21%
Hiszpania	4%,10%	21%
Czechy	15%	21%
Litwa	5%,9%	21%
Łotwa	12%	21%
Polska	5%, 8%	23%
Portugalia	6%,13%	23%
Grecja	6,5%,13%	23%
Irlandia	4,8%,9%,13,5%	23%
Finlandia	10%,14%	24%
Rumunia	5%,9%	24%
Dania	-	25%
Szwecja	6%,12%	25%
Węgry	5%,18%	27%

⁹ R. Rosiński, *Polski system podatkowy. Poszukiwanie optymalnych rozwiązań*, Difin, Warszawa 2010, s. 91.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie VAT rates applied in the Member States of the European Community, Situation at 14-st Januar 2013, European Commission, Brussels-Belgium 2013.

Dokonując analizy obciążeń fiskalnych podatkiem od towarów i usług w 2013 roku z punktu widzenia wysokości stawek podatku VAT można zauważyć, że tylko Dania nie stosuje stawek obniżonych w podatku VAT. Kraje z najwyższymi stawkami podstawowymi podatku VAT to: Węgry ze stawką 27% oraz Dania i Szwecja ze stawką 25%. Do krajów o najniższych stawkach VAT należą: Luksemburg – 15% oraz Cypr i Malta – 18%. W dokonywanej analizie stawek podatku VAT należy także zwrócić uwagę na wysokość różnicy wynikającej między stawką podstawową, a stawką obniżoną. Największa rozpiętość w tym zakresie spośród krajów Unii Europejskiej stosowana jest w Polsce, gdyż różnica pomiędzy stawką podstawową, a najniższą stawką obniżoną wynosi 18 punktów procentowych, tj. stawka obniżona jest niższa ponad czterokrotnie od stawki podstawowej. Duża różnica pomiędzy analizowanymi stawkami występuje także w Portugalii oraz Włoszech – 17 punktów procentowych. Należy podkreślić, iż duża rozpiętość pomiędzy stawką obniżoną a podstawową świadczy o zakresie preferencji podatkowych stosowanych w odniesieniu do poszczególnych towarów czy usług.

W tabeli 2 przedstawiono zmiany podatku VAT w krajach Unii Europejskiej na przestrzeni lat 2008-2013.

Dokonując analizy zmian stawek podstawowych podatku VAT na przestrzeni lat 2008-2013 można zauważyć, iż 17 krajów zwiększyło stawkę podstawową podatku VAT, natomiast 10 krajów UE zostawiło ją na tym samym poziomie. Żaden z krajów nie dokonał obniżki stawki podatku VAT. Największy wzrost stawki podstawowej dokonano na Węgrzech, tj. o 7 punktów procentowych oraz w Hiszpanii i Rumunii o 5 punktów procentowych, a także w Grecji o 4 punkty procentowe. Przeciętny wzrost stawki podatku VAT w krajach UE w badanych latach wzrósł z 19,5% do 21,2%, czyli o 1,8 punktu procentowego.

Podsumowując, należy podkreślić, iż zasady opodatkowania towarów i usług w Unii Europejskiej są w dużym stopniu ujednoczone. Jednak decyzja co do wysokości stawek podatkowych należy do suwerennej decyzji każdego z państw, przy założeniu, że stawka podstawowa nie może być niższa niż 15%, a stawka obniżona niż 5%, co wynika z zapisów dyrektywy 112 w sprawie opodatkowania podatkiem od wartości dodanej w krajach Unii Europejskiej.

Tabela 2. Zmiany stawki podstawowej podatku VAT w krajach Unii Europejskiej w latach 2008-2013

	2008	2013	Zmiana stawki VAT 2013-2008
Austria	20%	20%	0%
Belgia	21%	21%	0%
Bułgaria	20%	20%	0%
Dania	25%	25%	0%
Francja	19,6%	19,6%	0%
Luksemburg	15%	15%	0%
Malta	18%	18%	0%
Niemcy	19%	19%	0%
Słowenia	20%	20%	0%
Szwecja	25%	25%	0%
Włochy	20%	21%	1%
Polska	22%	23%	1%
Słowacja	19%	20%	1%
Czechy	19%	21%	2%
Finlandia	22%	24%	2%
Holandia	19%	21%	2%
Estonia	18%	20%	2%
Irlandia	21%	23%	2%
Portugalia	21%	23%	2%
Wielka Brytania	18%	20%	3%
Cypr	15%	18%	3%
Litwa	18%	21%	3%
Łotwa	18%	21%	3%
Grecja	19%	23%	4%
Hiszpania	16%	21%	5%
Rumunia	19%	24%	5%
Węgry	20%	27%	7%
Przeciętnie	19,5%	21,2%	1,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie VAT rates applied in the Member States of the European Community, Situation at 14-st Januar 2013, European Commission, Brussels-Belgium 2013.

Analiza sytuacji finansów publicznych w krajach Unii Europejskiej

W mierzeniu zjawisk kryzysowych w finansach publicznych można brać pod uwagę następujące mierniki: stopę redystrybucji PKB przez system finansów publicznych, stan zrównoważenia bieżących finansów publicznych, a zwłaszcza budżetu państwa, stopień związania bilansu budżetu państwa z bilansem rachunku obrotów bieżących, wielkość długu publicznego, zdolność rządu do obsługi długu krajowego i zagranicznego oraz skuteczność w ściąganiu danin publicznych¹⁰. Analiza sytuacji finansów publicznych krajów UE należących do OECD zostanie przedstawiona w oparciu o dwa mierniki fiskalne: dług publiczny w relacji do PKB oraz deficyt budżetowy w relacji do PKB. Badaniu zostają poddane lata 2008-2011. W tabeli 3 została przedstawiona relacja długu publicznego do PKB danego kraju wg metodologii Unii Europejskiej.

Tabela 3. Relacja długu publicznego do PKB w wybranych krajach UE w latach 2008-2011

	2008	2009	2010	2011	2011-2008
Estonia	4,5	7,2	6,7	6,1	1,6
Luksemburg	14,4	15,3	19,2	18,3	3,9
Szwecja	38,8	42,6	39,5	38,4	-0,4
Czechy	28,7	34,2	37,8	40,8	12,1
Słowacja	27,9	35,6	41	43,3	15,4
Dania	33,4	40,6	42,9	46,6	13,2
Słowenia	22	35	38,6	46,9	24,9
Finlandia	33,9	43,5	48,6	49	15,1
Polska	47,1	50,9	54,8	56,4	9,3
Holandia	58,5	60,8	63,1	65,5	7
Hiszpania	40,2	53,9	61,5	69,3	29,1
Austria	63,8	69,2	72	72,4	8,6
Niemcy	66,8	74,5	82,5	80,5	13,7
Węgry	73	79,8	81,8	81,4	8,4
Wielka Brytania	52,3	67,8	79,4	85	32,7
Francja	68,2	79,2	82,3	86	17,8
Belgia	89,2	95,7	95,5	97,8	8,6
Irlandia	44,5	64,9	92,2	106,4	61,9
Portugalia	71,7	83,2	93,5	108,1	36,4
Włochy	106,1	116,4	119,2	120,7	14,6

¹⁰ S. Owsiak, *Finanse publiczne*, PWN, Warszawa 2006, s. 687-688.

Grecja	112,9	129,7	148,3	170,6	57,7
Przeciętny poziom	52,3	61,0	66,7	70,9	18,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu –
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

W badanych latach nastąpił znaczący wzrost relacji długu publicznego do PKB. Przeciętny wzrost długu publicznego do PKB biorąc pod uwagę lata 2008-2011 wyniósł 18,6 punktu procentowego. Jedynie Szwecja poprawiła relację długu publicznego do PKB – spadek o 0,4 punktu procentowego. Największy wzrost biorąc za podstawę 2008 rok nastąpił w Irlandii, tj. o 61,9 punktu procentowego oraz Grecji 57,7 punktu procentowego. 12 państw z 21 należących do OECD przekroczyło poziom długu publicznego powyżej 60% PKB, a 4 kraje – Irlandia, Portugalia, Włochy i Grecja powyżej 100% PKB. W 2006 roku poziom długu powyżej 60% PKB przekraczało 8 krajów, a powyżej 100% PKB – 2 kraje. Można więc mówić w tym przypadku o występującym kryzysie finansów publicznych w krajach Unii Europejskiej.

W tabelicy 4 został przedstawiony poziom deficytu budżetowego w relacji do PKB w 21 krajach UE należących do OECD w latach 2008-2011.

Tabela 4. Relacja deficytu budżetowego do PKB w wybranych krajach UE w latach 2008-2011

	2008	2009	2010	2011	2011-2008
Irlandia	-7,4	-13,9	-30,9	-13,4	-6
Grecja	-9,8	-15,6	-10,7	-9,4	0,4
Hiszpania	-4,5	-11,2	-9,7	-9,4	-4,9
Wielka Brytania	-5,1	-11,5	-10,2	-7,8	-2,7
Słowenia	-1,9	-6	-5,7	-6,4	-4,5
Francja	-3,3	-7,5	-7,1	-5,2	-1,9
Polska	-3,7	-7,4	-7,9	-5	-1,3
Słowacja	-2,1	-8	-7,7	-4,9	-2,8
Holandia	0,5	-5,6	-5,1	-4,5	-5
Portugalia	-3,6	-10,2	-9,8	-4,4	-0,8
Włochy	-2,7	-5,4	-4,5	-3,9	-1,2
Belgia	-1	-5,5	-3,8	-3,7	-2,7
Czechy	-2,2	-5,8	-4,8	-3,3	-1,1
Austria	-0,9	-4,1	-4,5	-2,5	-1,6
Dania	3,2	-2,7	-2,5	-1,8	-5
Niemcy	-0,1	-3,1	-4,1	-0,8	-0,7
Finlandia	4,4	-2,5	-2,5	-0,6	-5
Luksemburg	3,2	-0,8	-0,8	-0,3	-3,5
Szwecja	2,2	-0,7	0,3	0,4	-1,8
Estonia	-2,9	-2	0,2	1,1	4

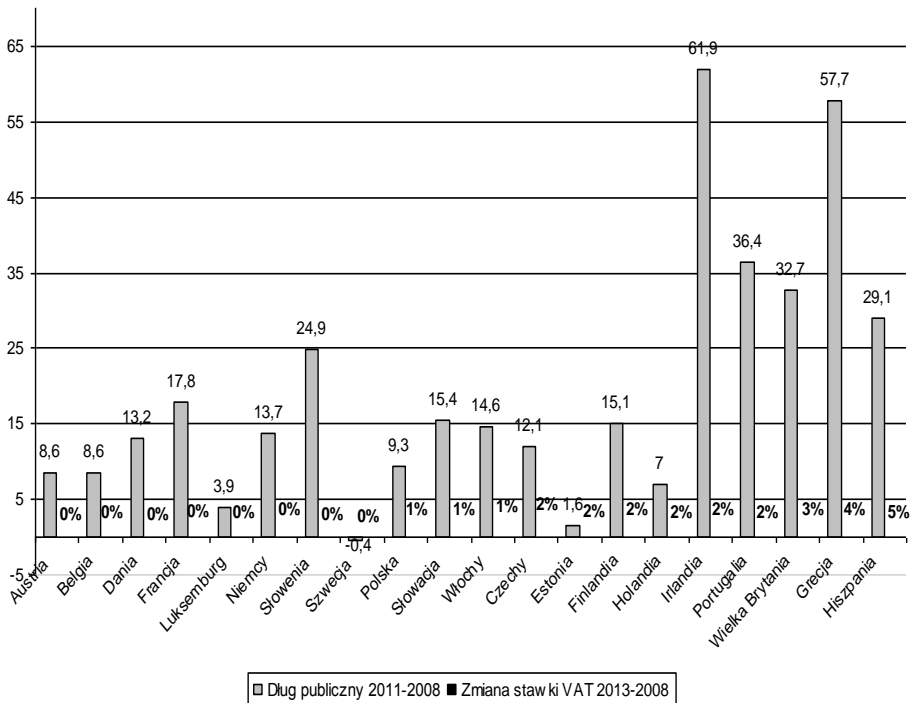
Węgry	-3,7	-4,6	-4,4	4,3	8
Przeciętny poziom	-2	-6,4	-6,5	-3,9	-1,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu –
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

W badanych latach nastąpił znaczący wzrost relacji deficytu budżetowego do PKB. Przeciętny wzrost deficytu budżetowego do PKB biorąc pod uwagę lata 2008-2011 wyniósł 1,9 punktu procentowego. Jedynie Węgry, Estonia i Szwecja osiągnęły w 2011 roku nadwyżkę budżetową. Największy wzrost deficytu budżetowego biorąc za podstawę rok 2008 nastąpił w Irlandii, tj. o 6 punktu procentowego. 13 państw z 21 należących do OECD przekroczyło poziom deficytu budżetowego powyżej 3% PKB, a 6 krajów powyżej 5% PKB. W 2008 roku poziom deficytu powyżej 3% PKB przekraczało 7 krajów, a powyżej 5% PKB – 3 kraje. Zarówno więc poziom deficytu budżetowego jak i długu publicznego świadczą o złej sytuacji finansów publicznych w wielu krajach Unii Europejskiej.

Na rysunku 2 przedstawiono relację zmian długu publicznego do zmian stawek podatku VAT w krajach Unii Europejskiej należących do OECD.

Rysunek 2. Relacja zmian długu publicznego do zmian stawek podatku VAT w wybranych krajach Unii Europejskiej

Źródło: Opracowanie własne.

Dokonując analizy relacji zmian stawek podatku VAT do zmiany poziomu długu publicznego można zauważyć, iż kraje, które w najwyższym stopniu w badanych latach zwiększyły poziom długu publicznego podniosły także w największym stopniu podstawową stawkę podatku VAT. 5 krajów Unii Europejskiej, tj. Irlandia, Portugalia, Wielka Brytania, Grecja i Hiszpania, w których dług publiczny w badanych latach wzrósł powyżej 25 punktów procentowych dokonało podwyżki stawki VAT od 2 do 5 punktów procentowych. Powyższe działania związane z występowaniem kryzysu finansów publicznych spowodowane były koniecznością zmniejszenia deficytu budżetowego oraz poziomu długu publicznego.

Podsumowanie

Przyczyny wzrostów stawek podatku VAT w większości krajach Unii Europejskiej związane są z występującym kryzysem finansów publicznych objawiającym się wzrostem poziomu deficytu budżetowego oraz długu

publicznego. Podatek VAT jako powszechny podatek pośredni jest najwygodniejszym narzędziem zwiększania obciążeń publicznych przez rządy państw, gdyż bezpośrednio nie sięga do majątku czy dochodu podatnika. Nie budzi więc on takiego oporu jaki miałyby miejsce przy zwiększaniu obciążeń podatkami bezpośrednimi. W tym przypadku przez państwa stosowane jest zjawisko iluzji fiskalnej, które w konsekwencji i tak obciążą finansowo podatnika poprzez dokonywane przez niego zakupy towarów i usług. Z przeprowadzonych analiz wynika, iż najwyższe podwyżki podstawowej stawki podatku VAT dotyczą państw, które w największym stopniu zwiększyły swoje zadłużenie. Należy jednak pamiętać, iż zwiększanie stawek podatku VAT w konsekwencji prowadzi do wzrostu poziomu cen, spadku konkurencyjności, a w konsekwencji do wolniejszego publicznym nie tylko za pomocą najwygodniejszego narzędzia fiskalnego jakim są podatki pośrednie.

Bibliografia

1. Eurostat – <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
2. Głuchowski J., Huterski R., Kołosowska B., Patyk J., Wiśniewski J., *Finanse publiczne*, WSB-TNOiK, Toruń 2005.
3. Owsiak S., *Finanse publiczne*, PWN, Warszawa 2006.
4. *Prawo podatkowe przedsiębiorców*, Tom II, pod red. nauk. H. Litwińczuk, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2008.
5. Rosiński R., *Polski system podatkowy. Poszukiwanie optymalnych rozwiązań*, Difin, Warszawa 2010.
6. Rosiński R., *Struktura płacowego klina podatkowego w wybranych krajach Unii Europejskiej [w:] Dylematy i wyzwania finansów publicznych*, pod red. nauk. T. Juja, Zeszyty Naukowe Nr 141, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2010.
7. Ustawa budżetowa na rok 2013 z dnia 25 stycznia 2013 r. (Dz. U. z dnia 5 lutego 2013. Poz. 169).
8. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r. Nr 54, poz. 535 ze zm.).
9. VAT rates applied in the Member States of the European Community, Situation at 14-st Januar 2013, European Commission, Brussels-Belgium 2013.

THE ESSENCE AND REASONS VAT TAX RATE CHANGES IN THE COUNTRY OF EUROPEAN UNION IN THE CONTEXT OF PUBLIC FINANCE CRISIS

In the crisis of public finances country are obligated to looking for additional sources of government revenue. These actions are caused by the growing budget deficit and consequently an increased level of public debt. Governments therefore looking for the optimal solution for the economy and the financial situation of the state. They can choose between two ways: increasing the public burden and / or a reduction in public spending. Many countries have decided to increase the burden of taxes, among the public within the existing fiscal system. The most efficient source of financial income indirect taxes are hidden in the prices of goods and services and therefore decisions are made to increase the burden on this account. This article presents the essence of value added tax as a source of public revenue and to show changes in the rates of VAT rates in relation to the emergence of crisis in public finances in the European Union taking into account the period 2008-2013.